
Zalecenie CM/Rec(2017)4 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich w sprawie pracy z młodzieżą

*(Przyjęte przez Komitet Ministrów 31 maja 2017 r.
na 1287. posiedzeniu Delegatów Ministrów)*

Komitet Ministrów, na mocy postanowień art. 15.b Statutu Rady Europy,

Zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków, m.in. poprzez promowanie polityki na rzecz młodzieży opartej na wspólnych zasadach;

Mając na uwadze Europejską konwencję praw człowieka (uchwaloną w 1950 r., ETS Nr. 5, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami) interpretowaną i stosowaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, oraz Europejską Kartę Społeczną (uchwaloną w 1961 r., ETS Nr. 35, zaktualizowaną w 1996 r., ETS Nr. 163, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami) interpretowaną i stosowaną przez Europejski Komitet Praw Społecznych;

Przywołując Zalecenie CM/Res(2008)23 Komitetu Ministrów Rady Europy w zakresie polityki na rzecz młodzieży;

Przywołując zastosowanie istniejących zasad, ustanowionych w odpowiednich zaleceniach Komitetu Ministrów skierowanych do państw członkowskich, w szczególności:

Zalecenie Rec(2003)8 w sprawie promowania oraz uznawania edukacji pozaformalnej/kształcenia młodzieży; Zalecenie Rec(2004)13 w sprawie zaangażowania młodzieży w życie lokalne i regionalne; Zalecenie Rec(2006)1 w sprawie roli krajowych rad młodzieży w kształtowaniu polityki na rzecz młodzieży; Zalecenie CM/Rec(2007)13 w sprawie uwzględniania aspektu płci w edukacji; Zalecenie CM/Rec(2010)7 w sprawie Karty Edukacji Obywatelskiej i Edukacji o Prawach Człowieka Rady Europy; Zalecenie CM/Rec(2010)8 w sprawie informowania młodzieży; Zalecenie CM/Rec(2012)2 w sprawie uczestnictwa dzieci oraz młodzieży w wieku poniżej 18 lat; Zalecenie CM/Rec(2012)13 w sprawie zapewniania wysokiej jakości edukacji; Zalecenie CM/Rec(2015)3 w sprawie dostępu młodych ludzi, zamieszkałych w dzielnicach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, do praw socjalnych; Zalecenie CM/Rec(2016)7 w sprawie dostępu młodych ludzi do praw;

Mając na uwadze Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka;

Przywołując Zalecenia 1437 (2000) Zgromadzenia Parlamentarnego w zakresie „Edukacji pozaformalnej”; 1978 (2011) „W kierunku europejskiej konwencji ramowej w sprawie praw młodzieży”; 2015 (2013) w sprawie „Dostępu młodych ludzi do praw podstawowych” oraz Uchwałę 1885 (2012) „Poświęcenie młodego pokolenia: społeczne, ekonomiczne i polityczne konsekwencje kryzysu finansowego”, jak również odpowiedzi Komitetu Ministrów na te zalecenia;

Przywołując Uchwałę Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych 386 (2015) „Likwidowanie barier dla

uczestnictwa młodzieży: przyjęcie lingua franca dla władz lokalnych i regionalnych oraz młodzieży” oraz jego Zalecenie 128 (2003) w sprawie „Zmienionej Europejskiej Karty w zakresie zaangażowania młodych osób w życie lokalne i regionalne”, jak również odpowiedź Komitetu Ministrów na to zalecenie;

Uwzględniając również Deklarację i Plan Działania uchwalone na 3. Szczycie szefów państw i rządów Rady Europy (Warszawa, 16-17 maja 2005 r.), które stanowią, iż Rada Europy będzie w dalszym ciągu rozwijać swoją wyjątkową pozycję w zakresie pracy na rzecz młodzieży;

Wyrażając przekonanie, że:

- zrównoważony rozwój europejskiej tożsamości oraz podstawowe wartości Rady Europy (prawa człowieka, praworządność i demokracja) opierają się na kreatywności, kompetencjach, zaangażowaniu społecznym oraz wkładzie młodych ludzi, jak również na ich wierze w przyszłość;
- polityki rządowe winny wspierać młode osoby w realizowaniu ich pełnego potencjału jako autonomicznych członków społeczeństwa, umożliwiając im opracowywanie planów na przyszłość oraz korzystanie z demokratycznego obywatelstwa;
- praca z młodzieżą stanowi istotny wkład w koncepcję aktywnego obywatelstwa, poprzez oferowanie możliwości zdobywania wiedzy, umiejętności oraz postaw w zakresie zaangażowania obywatelskiego oraz działań społecznych;

Uznając złożoność i wyzwania związane z procesem przejścia od dzieciństwa do dorosłości i autonomii, jak również mniejsze możliwości dla młodych osób spowodowane wzrostem bezrobocia, biedy, dyskryminacji oraz wykluczenia społecznego;

Będąc świadomym wpływu kryzysu finansowego na świadczenie pracy z młodzieżą w niektórych państwach członkowskich;

Uznając prace podjęte przez sektor młodzieży Rady Europy, mające na celu promowanie praw człowieka, włączenia społecznego, dialogu międzykulturowego, równości płci oraz aktywnego uczestnictwa młodzieży, w szczególności za pomocą Europejskich Centrów Młodzieży, Europejskiej Fundacji Młodzieży, międzyrządowej współpracy oraz współzarządzanych organów statutowych oraz partnerstwa pomiędzy Unią Europejską a Radą Europy w obszarze młodzieży;

Uznając wagę osiągnięcia spójności i synergii w ramach wysiłków wszystkich zaangażowanych interesariuszy, w tym Unii Europejskiej, w obszarze pracy z młodzieżą;

Uznając pozytywny wkład osób pracujących z młodzieżą we wszystkich państwach członkowskich na rzecz upodmiotowienia i zaangażowania młodzieży w rozwój integracyjnych, demokratycznych i pokojowych społeczeństw;

Opierając się na Deklaracji 2. Europejskiej Konwencji w sprawie Pracy z Młodzieżą (2015) zatytułowanej „Making a world of difference (Zmieniamy świat)”, mającej na celu ustanowienie europejskiej agendy w zakresie pracy z młodzieżą,

Zaleca, aby rządy państw członkowskich, w ramach swoich kompetencji, odnowiły wsparcie dla pracy z młodzieżą poprzez:

1. zapewnienie, że ustanowienie lub dalszy rozwój wysokiej jakości pracy z młodzieżą są proaktywnie wspierane w ramach lokalnych, regionalnych i krajowych polityk dotyczących młodzieży. Biorąc pod uwagę różnorodność pracy z młodzieżą w obrębie poszczególnych państw członkowskich, należy zwrócić szczególną uwagę na potrzebę formułowania strategii, ram, ustawodawstwa, trwałych struktur oraz zasobów, skutecznej koordynacji z innymi sektorami, jak również na powiązane polityki, mające na celu promowanie równego dostępu do pracy z młodzieżą dla wszystkich młodych osób. Pracownicy młodzieżowi oraz młodzież powinni być aktywnie zaangażowani we wszelkie planowane działania na tym polu;
2. ustanowienie spójnej, elastycznej i opartej na kompetencjach ramy kształcenia i szkolenia odpłatnych pracowników zajmujących się pracą z młodzieżą oraz wolontariuszy, uwzględniającej istniejące praktyki, nowe trendy i tematy dyskusji, jak również różnorodność w sferze pracy z młodzieżą. Interesariusze, w tym osoby pracujące z młodzieżą oraz młodzież, powinni być zaangażowani w proces tworzenia ram;
3. uwzględnienie środków i zasad zaproponowanych w załączniku do niniejszego zalecenia oraz zachęcanie podmiotów świadczących pracę z młodzieżą, aby uczyniły to samo;
4. wspieranie inicjatywy sektora młodzieży Rady Europy mającej na celu ustanowienie grupy zadaniowej ad hoc wysokiego szczebla, składającej się z odpowiednich interesariuszy zajmujących się pracą z młodzieżą w Europie, która będzie w stanie ustanowić średnioterminową strategię opartego o wiedzę rozwoju europejskiej pracy z młodzieżą w celu:
 - poprawy koordynacji i dostępu do wiedzy oraz zasobów na temat pracy z młodzieżą na poziomie Europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym;
 - dalszego wsparcia wymiany praktyk dotyczących pracy z młodzieżą, wzajemnego uczenia się oraz tworzenia trwałych sieci współpracy oraz partnerstw;
 - stymulowania współpracy w ramach sektora młodzieży oraz pomiędzy innymi sektorami i obszarami wiedzy, w ramach których odbywa się praca z młodzieżą w celu wzmocnienia więzi, w szczególności pomiędzy edukacją formalną a pracą z młodzieżą oraz pomiędzy władzami publicznymi, sektorem prywatnym a społeczeństwem obywatelskim;
 - wzmocnienia dialogu pomiędzy sektorem pracy z młodzieżą, polityką dotyczącą młodzieży oraz badaniami w tym zakresie;
 - wzmocnienia potencjału pracy z młodzieżą do reagowania na zmiany oraz trendy w społeczeństwie oraz nowe wyzwania stojące przed młodzieżą;
 - mapowania w zakresie istniejącego systemu kształcenia i szkolenia (np. szkolenia zawodowe oraz szkolnictwo wyższe) oraz istniejących systemów walidacji kompetencji odpłatnych pracowników zajmujących się pracą z młodzieżą oraz wolontariuszy;
 - wypracowania szeregu środków pomocowych w celu wsparcia państw członkowskich w realizacji oraz implementacji niniejszego zalecenia;

5. wspieranie krajowych i europejskich badań dotyczących różnych form pracy z młodzieżą oraz ich wartości, wpływu i zalet;
6. wspieranie rozwoju odpowiednich form przeglądu i oceny wpływu oraz rezultatów pracy z młodzieżą oraz wzmacnianie upowszechniania, rozpoznawania oraz wpływu Portfolio Pracy z Młodzieżą Rady Europy w państwach członkowskich;
7. promowanie Znak Jakości dla Centrów Młodzieży Rady Europy jako przykładu dobrej praktyki;

Zaleca również, aby rządy państw członkowskich:

- zapewniły, iż niniejsze zalecenie, włączając załącznik, zostanie przetłumaczone i rozpowszechnione (w przystępnych formatach) wśród właściwych władz oraz interesariuszy, celem podniesienia poziomu świadomości oraz wzmocnienia zaangażowania w zakresie dalszego rozwoju wysokiej jakości pracy z młodzieżą;
- zbadały, w ramach Komitetu Ministrów, proces wdrażania niniejszego zalecenia pięć lat po jego przyjęciu.

Załącznik do Zalecenia CM/Rec(2017)4

A. Zakres i cel zalecenia - definicja oraz zakres pracy z młodzieżą

Niniejsze zalecenie ma zastosowanie wobec pracy z młodzieżą w pełnym jej zakresie. Ma na celu zachęcenie państw członkowskich do rozwijania polityki oraz praktyki w zakresie pracy z młodzieżą w ramach ich kompetencji oraz zachęcenie państw członkowskich do przyjęcia szeregu działań, które zwiększą niezbędne wsparcie dla pracy z młodzieżą na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Przedział wiekowy osób, które korzystają z oferowanej pracy z młodzieżą, winien odpowiadać prawnym i konstytucyjnym ramom oraz istniejącym praktykom w każdym z państw członkowskich.

Praca z młodzieżą to szeroki termin obejmujący zróżnicowane działania o charakterze społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, środowiskowym i/lub politycznym, realizowane na rzecz i razem z młodymi ludźmi, zarówno w grupach, jak i indywidualnie. Praca z młodzieżą wykonywana jest przez profesjonalnych (płatnych) pracowników młodzieżowych oraz wolontariuszy i opiera się na pozaformalnych i nieformalnych procesach uczenia się skupionych na młodych ludziach przy ich dobrowolnym uczestnictwie. Praca z młodzieżą jest przede wszystkim praktyką społeczną bazującą na współpracy z młodymi ludźmi i społecznościami, w których żyją. Jej celem jest ułatwienie młodym ludziom aktywnego udziału i integracji w ich społecznościach oraz wspomaganie ich w podejmowaniu decyzji.

Pomimo różnych tradycji i definicji, w powszechnym rozumieniu uznaje się, że podstawową funkcją pracy z młodzieżą jest motywowanie i wspieranie młodych ludzi, aby mogli odkryć konstruktywne ścieżki życiowe, a następnie nimi podążać, co prowadzi do ich osobistego i społecznego rozwoju, jak również rozwoju społeczeństwa jako całości.

Praca z młodzieżą realizuje ten cel poprzez angażowanie młodych osób w aktywne tworzenie, przygotowywanie, realizację oraz ocenę inicjatyw oraz aktywności, które odzwierciedlają ich potrzeby,

zainteresowania, pomysły i doświadczenia. W ramach tego procesu pozaformalnego oraz nieformalnego uczenia się młode osoby uzyskują wiedzę, umiejętności, wartości oraz postawy, niezbędne w celu dalszej samorealizacji.

Aby wspomóc realizację tych celów, praca z młodzieżą powinna tworzyć sprzyjające warunki, w sposób aktywny włączające oraz angażujące społecznie, kreatywne oraz bezpieczne, zabawne i poważne, spontaniczne i zaplanowane. Praca z młodzieżą powinna charakteryzować się przystępnością, otwartością oraz elastycznością a jednocześnie promować dialog pomiędzy młodymi osobami i a resztą społeczeństwa. Powinna również koncentrować się na młodych osobach oraz tworzyć przestrzeń niezbędną do tworzenia więzi i pomostów, wspierających proces przejścia do dorosłości i autonomii.

Uznaje się, iż praca z młodzieżą, często w formie partnerstwa oraz współpracy z innymi sektorami, prowadzi do osiągnięcia szeregu pozytywnych rezultatów dla pojedynczych osób, społeczności oraz społeczeństwa jako całości. Przykładowo:

- prowadzi do krytycznej refleksji, innowacyjności oraz zmian na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim;
- przyczynia się do ogólnego dobrostanu młodych osób, wzmacniając ich poczucie przynależności oraz zdolność do podejmowania korzystnych decyzji;
- wspiera pozytywne i celowe przemiany w życiu osobistym, obywatelskim, gospodarczym i kulturalnym, umożliwiając rozwój kompetencji ułatwiających uczenie się przez całe życie, aktywne obywatelstwo i uczestnictwo w rynku pracy;
- promuje rozwój różnych umiejętności, takich jak kreatywność, zdolność krytycznego myślenia, zarządzanie konfliktami, korzystanie z narzędzi cyfrowych i informatycznych oraz umiejętności przywódcze;
- zwiększa różnorodność oraz przyczynia się do osiągnięcia równości, zrównoważonego rozwoju, międzykulturowego zrozumienia, spójności społecznej, uczestnictwa obywatelskiego, demokratycznego obywatelstwa, jak również przestrzegania wartości praw człowieka;
- wzmacnia odporność młodych osób i tym samym ich zdolność do opierania się negatywnym wpływom i zachowaniom.

W obliczu obecnych wyzwań w Europie i nieproporcjonalnie negatywnych skutków dla młodych ludzi, te pozytywne rezultaty podkreślają kluczowe znaczenie roli państw członkowskich w zapewnianiu dostępu do wysokiej jakości pracy z młodzieżą dla wszystkich młodych osób. Ryzyko zaniedbania tych działań może mieć znaczące skutki.

Młode osoby stanowią kluczowy zasób w procesie budowania społecznej i sprawiedliwej Europy. Jeżeli społeczeństwa pozwolą, aby aktualne trudne okoliczności wykreowały „stracone pokolenie” rozczarowanych oraz niezaangażowanych młodych ludzi, staną w obliczu wysokiego ryzyka zaburzenia stabilności oraz spójności społecznej. Zatem wspieranie młodych osób w dniu dzisiejszym, w tym poprzez zapewnienie wysokiej jakości pracy z młodzieżą, stanowi istotną inwestycję, którą Europa musi zrealizować w celu poprawy obecnej sytuacji i lepszej przyszłości. Zaniechanie tych działań stanowić będzie utratę szansy wzmocnienia współczesnego społeczeństwa obywatelskiego, zagrożenie dla spójności społecznej oraz osłabienie potencjału

do skutecznego przeciwdziałania istotnym wyzwaniom naszych czasów, takim jak migracja, bezrobocie, wykluczenie społeczne oraz agresywny ekstremizm.

B. Zasady

Zalecenie opiera się na istniejących wartościach, zasadach i korzyściach pracy z młodzieżą, zawartych w instrumentach, o których mowa w powyższym tekście. Podstawą planowania i realizacji pracy z młodzieżą są zasady dobrowolnego i aktywnego uczestnictwa, równości dostępu, otwartości i elastyczności. Praca z młodzieżą powinna być zgodna z obowiązującym prawem, sprzyjająca włączeniu społecznemu i skoncentrowana na młodych ludziach, ich potrzebach i umiejętnościach.

Ponieważ uczestnictwo jest jedną z kluczowych zasad pracy z młodzieżą, młodzi ludzie, osoby pracujące z młodzieżą, młodzież i inne organizacje zapewniające pracę z młodzieżą są uznawane za aktywnych partnerów w opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie polityki i praktyki dotyczącej pracy z młodzieżą.

Zachęca się państwa członkowskie do zapewnienia aktywnego udziału wszystkich tych zainteresowanych stron przy wdrażaniu zaleceń i następujących działań.

C. Działania

Przy opracowywaniu polityk, które zabezpieczają i aktywnie wspierają ustanowienie oraz dalszy rozwój pracy z młodzieżą na wszystkich poziomach, państwa członkowskie zachęca się do:

- i. stworzenia sprzyjającego środowiska i warunków, zarówno dla sprawdzonych, jak i innowacyjnych praktyk pracy z młodzieżą (w tym na przykład trwałych struktur oraz zasobów), w szczególności na poziomie lokalnym, jednocześnie uznając, że praca z młodzieżą czerpie korzyści z regionalnych, krajowych oraz międzynarodowych możliwości oraz współpracy;
- ii. wzmocnienia roli i pozycji pracy z młodzieżą w celu ułatwienia międzysektorowej współpracy pomiędzy jednostkami zajmującymi się pracą z młodzieżą (niezależnie od tego, czy jest ona świadczona przez władze publiczne, sektor prywatny, czy społeczeństwo obywatelskie) a innymi sektorami, w tym między innymi: opieki społecznej, zdrowia, sportu, kultury, edukacji formalnej, urzędami pracy oraz wymiarem sprawiedliwości;
- iii. wzmocnienia i wsparcia koordynacji pomiędzy lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi poziomami pracy z młodzieżą i tym samym ułatwiania nawiązywania kontaktów, współpracy, partnerskiego uczenia się oraz wymiany;
- iv. promowania uznawania wartości, postaw, umiejętności, wiedzy oraz krytycznego myślenia, rozwijanych poprzez uczestnictwo w pracy z młodzieżą oraz jej świadczenie;
- v. promowanie równego dostępu do pracy z młodzieżą;
- vi. promowanie roli pracy z młodzieżą poprzez:
 - informowanie młodych osób o ich prawach oraz możliwościach i usługach, które są dla nich dostępne;
 - wzmocnianie aktywnego obywatelstwa, uczestnictwa i włączenia społecznego wszystkich

młodych osób, w szczególności tych, które są zagrożone marginalizacją;

- poszerzanie międzykulturowych kompetencji, europejskiej tożsamości oraz międzynarodowego zrozumienia wśród młodych ludzi;
 - zachęcanie młodych osób do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDG) w ich otoczeniu;
 - przeciwdziałanie oraz zapobieganie dyskryminacji, nietolerancji oraz wykluczeniu społecznemu;
 - wzmacniania pozaformalnego oraz nieformalnego uczenia się;
- vii. poszanowania wolności oraz autonomii organizacji młodzieżowych oraz innych organizacji pozarządowych (NGO) zajmujących się pracą z młodzieżą;
- viii. wspieranie pracy z młodzieżą opartej na wiedzy, która odpowiada na zmiany i trendy w społeczeństwach oraz nowe wyzwania, z którymi mierzą się młode osoby;
- ix. promowania korzystania z badań, ocen oraz stałego monitorowania przy opracowywaniu wysokiej jakości, opartej na wiedzy pracy z młodzieżą, zapewniających stosowanie mechanizmów, które mierzą jej rezultaty oraz wpływ.

Przy ustanawianiu spójnej, elastycznej i opartej na kompetencjach ramy kształcenia i szkolenia opłacanych pracowników młodzieżowych oraz wolontariuszy, państwa członkowskie zachęca się do:

- i. pracy z podmiotami świadczącymi pracę z młodzieżą oraz innymi interesariuszami w celu sformułowania zestawu podstawowych kompetencji (na przykład wartości, postaw, umiejętności, wiedzy oraz krytycznego myślenia), których należy oczekiwać od osób pracujących z młodzieżą;
- ii. ustanowienia ram, strategii, programów oraz ścieżek w zakresie kształcenia, szkolenia, budowania potencjału oraz rozwoju zawodowego pracowników młodzieżowych, w oparciu o uzgodniony zestaw kompetencji;
- iii. ustanowienia nowych, lub doskonalenia istniejących mechanizmów dokumentowania, walidacji, certyfikacji oraz uznawania kompetencji, które opłacani pracownicy młodzieżowi oraz wolontariusze zajmujący się pracą z młodzieżą uzyskują w trakcie praktyki;
- iv. większego wsparcia dla procesu wdrażania istniejących i przyszłych europejskich ram i agend dotyczących uznawania pozaformalnego i nieformalnego uczenia się.